

СРБСКЕ МЛАДЕЖИ.

Лист овај излази као додатак к Школском Листу сваког месеца едаред; Стои 1 Ф. 20. и. на целу год. а на по год. 60 новчића.

I. ИГРЕ И ЗАБАВЕ

ЗА РАЗВИЈАЊЕ ТЕЛЕСНИ И ДУШЕВНИ СНАГА.

Теранџ лопте.

(Гимнастичка игра за друштво.)

Игра се на равной ледини. Могу се играти двојца и више. Има различних игри.

Ако играју двојца, узме сваки своју палу, па се разиђу на даље, и сваки сам себи надае и тера на другога. Могу се погодити, ко лопту из висине летећу у шаке ухвати, да е два или триред застопце тера; онда му е онај руком добауе.

Могу се играти два пара, и стану у накрст, па узму две лопте, и тера едан другом, ко коју пре добие.

Могу се играти више пари, кад се ставе сви у накрст и узму толико лопти, колико е парова. Ако ко коју ухвати, промене место тако, да е оном два и триред за стопце тера, од когва е ухватио.

Могу се играти троје са едном лоптом и палом овако: едан надае, други туче, трећи вата, а са овом погодбом: кад онај ухвати, онда он туче, онај што е туко надае, а кое надавао трли. Исто се овако промену, чим ударач неотера лопту у вис, него по земљи; могу се погодити да и по триред или по пет пута сваки застопце удара. Има и ова погодба: ко увек у вис отера или застопце триред, или ко увек или за-

стопце триред ухвати, да добие изметнуту награду, а ко про-
маши триред ударајући или ватајући, да даде залог.

Има и ова игра у троје, да онај који удара триред за-
стопце бије, па ако на први или други пут даљ лопту отера,
он до одређене мете трчи тамо и натраг, а они двоје гледе
да га лоптом ударе, па ако неударе, онда опет има право
триред тући. На трећи ударац мора до одређене мете трчати,
или губи право удараня, исто тако губи право удараня ако га
лоптом погоде, и онда он иде да трли, трла надае, а нада-
вало удара. Мета несме велика бити. Дегде се погоде, да са-
мо надавало лоптом онога гађа, а дегде гађа само трла. У
овим случајима мора му онај други лопту додати.

Бацанџ штапа.

(Гимнастичка игра за самце.)

Узми појачи и потежи штап; ухвати га за горњи крај
али само палцем и кажипрстом, дигни од земљ, опружи ла-
кат, па сад гурни штап мало у вис, у тај ма пустивши га,
да га ниже мало са иста два прста ухватиш, и тако ради да-
љ. Рука мора непрестано у лакту укрућена, а штап непре-
стану у вис ко свећа стояти. До по штапа иде лако, од по
ниже све теже. Найтеже га е усправо одржати, кад се близу
дойног краја дође. — Ово ваља и левом руком радити.

Чивутска школа.

(Игра за залог.)

Сваки од друштва узие књигу или комад папира у ша-
ке. Найвештии уђе у среду, пак у папир гледећи стане сва-
којко кривити се и дерати, а сви од друштва морају то исто
чинити. Ко неучини одма дае залог. Коловођа или Неша учи-
ни све на часак, па онда се на часак умири и само мрља,
па онда опет друго кривљџић започне и с' другим којим гла-
сом. Иза сваке промене мора на часак премирити се. Што е
Неша вештиј, тим е веселија игра.

Седам чаровни таблица.

(Рачунска игра.)

(Свршетак.)

Д.

16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.
30.	31.	48.	49.	50.	51.	52.	53.	54.	55.	56.	57.	58.	
59.	60.	61.	62.	63.	80.	81.	82.	83.	84.	85.	86.	87.	
88.	89.	90.	91.	92.	93.	94.	95.						

Е.

32.	33.	34.	35.	36.	37.	38.	39.	40.	41.	42.	43.	44.	
45.	46.	47.	48.	49.	50.	51.	52.	53.	54.	55.	56.	57.	
58.	59.	60.	61.	62.	63.	96.	97.	98.	99.	100.			

Ж.

64.	65.	66.	67.	68.	69.	70.	71.	72.	73.	74.	75.	76.	
77.	78.	79.	80.	81.	82.	83.	84.	85.	86.	87.	88.	89.	
90.	91.	92.	93.	94.	95.	96.	97.	98.	99.	100.			

Нека ко ма који број са ових седам таблица запамти, ја ћу му погодити, који је број запамтио, чим ми само ово каже, на којима се још таблицама тај исти број налази. Како? (Сабери прве бројеве тих таблица на којима се тај замишљени број наводи, и то је замишљени број.)

Загонетке.

Зими служи, лети зубе суши.

Има крила а не лети, и миче се а неходи.

Једна чаша масла свем свету доста.

Кад је змија пајљућа?
 Кога е лако преварити?
 Кога неваља питати за пут?
 Ко држи кућу?
 Која кокош најмање јаја носи?
 Које је најгори занат?
 Ко је зао друг?

Решеня из броя 7.

1. Леб; 2. Ватра; 3. Край воде; 4. У вину; 5. Глава и уши; 6. Гребени; 7. Лепшия; 8. Пратляча; 9. Бели лук; 10. Кокош кад снесе яв.

Свете речи.

ХП.

БОГУ БОЖИЈЕ А ЦАРУ ЦАРЕВО.

*

Иисусъ Христосъ вели: Воздадите кесарева, кесареви: и Божіа, Богови (Мат. гл. 22. ст. 21.)

Иисусъ Христосъ вели: Подајте кесарево кесару, а Божије Богу.

Богъ захтева одъ люди, да Га любе, а то ће рећи, да испунюю волю нѣгову, заповеди нѣгове. То треба давати Богу; заповеди Божіе валя испунявати.

Царъ иште одъ люди, да га поштую, а то значи, да му се покоряваю наредбама. То треба давати цару; цару валя чинити, шта наређуе.

*

*

Свето писмо каже: Воздадите всѣмъз дѡлжнаа; ѣмѡже ѹкъ ѹрокъ, ѹрокъ: а ѣмѡже дань, дань; а ѣмѡже страхъ, страхъ: и ѣмѡже чѣсть, чѣсть. Ни ѣдиномѡ же ничимъже дѡлжни бывають, точїю ѣже любѣти дрѡгъз

Свето писмо каже: Подајте свакоме шта сте дужни: коме дакле порезу, порезу; а коме царину, царину; а коме страх, страх; а коме част, част. И не будите никоме ништа дужни осим да любите један дру-

Друга: любай ко друга, за- гога; јер који любј другога
 конѝ испълни. (Посл. Павл. Зач. закон испуни.
 III. ст. 7 и 8.)

Валя давати свакоме свое; ерѝ страшно е што наша речь народ-
 на каже: Дуг неплаћен гријех неопроштен.

XIII.

ЗДРАВЉЕ ЈЕ НАЈВЕЋЕ БЛАГО ОВОГА СВИЈЕТА.

Здравіе и крѣпость лѣч- Болѝ е здрављѝ и снага,
 ше ѣсть всѣкаго злата, и тѣ- него свако злато, и тѣло здра-
 ло здорово, нежели когатство во, него небросно благо.
 безчисленно. (Сѣр. гл. 30 ст. 15.)

Без здравља нема богатства.

Нѣсть когатство лѣчше здра- Никакво богатство не болѝ
 вѣа тѣлеснаго, и нѣсть веселіе оть тѣлеснога здравља, и ни
 пѣче радости сердечна. (Сѣр. едно веселѝ не веће оть ра-
 гл. 30. ст. 16.)

Здравље је највеће богатство.

Пѣсна

о Рождествѣ пресвете Богородице,

Блажена Анна — краснаѝ цвѣтѝ,

Роди данасѝ — на оваѝ свѣтѝ.

Роди дѣвѝ пречистѝ

Бож'емѝ Омынѝ и Христѝ:

Скинїю — скинїю.

Храмѝ пречистый краснаѝ и пресветый

Приспѣнѝенѝ Бож'е благодати.

Име носи прекрасно,

Одѝ Ангела сказано

Марїа, Марїа.

Горе и холми сладость искапайте,

Вѣрна сердца, радосно играйте;

Врз најветѣа доброта:

Мати свію живота:

Роди се, роди се.

Іоакиме и Янно — торжество е славно,

Мило, желано — ѣдѣа дочекано:

Патрїарси желише,

Сви пророци молише:

За нѣга, за нѣга.

Царю Давиде, ѣботи желана,

Богз иполни — своа обетѣана.

Ктъи прекрасна твоѣ гране —

На рѣкама докре Янне:

Краси се краси се.

Радѣйте се Христански народи,

Данаске се наше добро роди,

Роди се мати спасителя,

Дѣша наши искипитела:

Благога, благога.

Родила се — Богородилица,

Обета, красна Ангелска царица,

Предостойна споминана

непрестаног почитана:

Нашега, нашега.

О Царице и Богородице!

Пребелика докротворенице.

У милости имаи насѣ,

Молимо те мы данасѣ,

И свагда — и свагда.

Аминь.

У Коларићу 25 Јулиа 1866.

Басне.

Машала и свећа.

Кукавица! рече машала свећи — нико те и негледа; какав ти је шкиљав пламен, дете га угаси; а где мој пламен, ни ветар и дне-

може ништа, него се диви ко год га види. — Мирно светлећи и своју дужност смерно вршећи одговори свећица: колко могу светлим и чиним драговољно, а и непомишљам, шта ће ко рећи и хоћели ме ко хвалити или не.

Лисица и мајмун.

Узме се лисица ругати мајмуну, што нема и он онако лепу кожу као она. Је ли твоја кожа донста тако лепа, као што је кажеш, и тако вредна, као што хвалиш? Дакако — рече лисица, то ваљда видиш и сам, нити би ми људи онако о глави ишли, да није због ове лепе коже. — Ако је то, рече мајмун, оно на част ти таково благо, са кобга ти о глави иде онај, од кога неможеш утећи.

Пас и коза.

Истуче пастир свобга пса немилосрдно. Ово опази коза и обрадуе се у наду, да неће више пас онако пастиру веран бити, те да ће немарно пуштати стадо да иде куд хоће. Једаред заспи пастир, а коза одма прескочи обалу, па у виноград; али од часа скочи и пас за њом и истера је напоље. Будало! рече коза, служиш тога, што те мало час онако нагрди. Ја своје дужности, одговори пас, погазити нећу, ако ће ми највећу неправду учинити.

Челе и обадови.

Једаред гледаху обадови како челе раде, па стану гунђати: по Богу, да спора и узалудна посла; нашто ли толико мерење и окруживање; свака би по десет пута изашла и донела, колко времена изгубите, око тога узалуднога уређивања. — Не дирај нас, рече једна чела, чини се, да се нередом заштеди време, међутим га се дваред више изгуби. Пола посла сврши, косе научи, по реду га врши ти.

Де погоди!

Знам ти једну колебицу шарену
И у њојзи животињу малену;
Њоме ти је колебица пуна сва,
А домаћин има танка рога два.
Он је тако веран својој колеби,
Кудгод иде он је носи на себи.
Рог му дирни — он с' увуче као миш.
Дал ћеш да му часно име погодиш?

Коњаник.

Можда б' и ја јахат мого.
 Јест — ал најпре треба много,
 Треба коњиц за јахање,
 Треба седло за седање,
 Треба стремен да се поднем

И оструге да га копнем,
 Треба колан да га стегнем,
 Треба узда да затегнем, —
 Треба тети, треба смети:
 Па да видиш куд се лети!

О ВОДИ.

(Из природословља.)

1. Море, н'гова површност и дно.

Три четврти од површности землѣ покривено е морем, окром оних простора, што их заузимају езера баре реке и потоци. Велики ти и непрегледни простори сланих вода, што земљу покривају зову се мора.

Многом ће се учинити чудно, да е толики простор од површности землѣ одредно Бог за воду, а за обитео люди животина и растиня само мали део сува оставио. Али коме су познате све користи, што их отуда свет има, тај ће видити у том нов доказ божѣ милости и мудрости. Познато е, да плодност землѣ од тога зависи, ако доволно влаге има, доволно извора, потока и река, па доволно воде, ер без воде нит могу растини бити, ни без ових животини обстати. Ту сву воду што е треба добива земља из ваздуха, која повремено отуда у виду киша и снегова пада. А кад се запита, одкуда у ваздуха толика вода: онда е одговор: од мора. С површности свих вода, мора, езера, бара, река и потока и с површности свих мочарних ствари диже се пара неприметно и непрестанце у вис, у ваздух. На висини ваздуха, где е увек тим ладније што е више, сгусне се та невидљива водена пара у небројне едва видљиве сићушне бешчице; нагомиланѣм тих парних бешчица начине се облаци, а из облака падне вода у каплицама као киша ил у ледени зрни и мрвицама као туча и снег. То е и узрок, да више добијемо киша иза западних ветрова, него иза источних, ер они долазе с мора, одкуд многу пару и облаке донесу, а ови долазе с' великих сувих простора, те и сами суви као жедни дошавши попию и разнесу и оно паре и влаге, што овде нају.

Кад неби било толико мора, и кад неби заузимале воде толико простора, онда би се манѣ правило и паре и манѣ е у ваздух долазило, почем се пара само на површини воде прави. А кад би у ваздуху манѣ паре било, оно би и манѣ кише падало, те онда би већи простори од суве землѣ морали остати сушни и неплодни. По томе видимо, да е мудрост божа наредила баш онолико сува и воде, да може ова управо онолико паре и влаге дати, колико онамо треба. Удешено е една према другом.

Још се отуда и то види, да е вода на земљи у неком непрестаном претварању и обтоци: са вр мора и других вода претвара се топлотом непрестано у пару и диже се у ваздух, а у ваздуху претвара се ладноћом у облаке и пада у виду кише ил снега доле, па пои биља и животинѣ, а што е сувишно, то ил одма онде оде опет паром у ваздух, или се враћа, што се непотроши за изворе потоцима и рекама, опет у море, да одувд опет у ваздух оде. Тако иде непрестано горе и доле, само у нека доба и на неки мести више ил манѣ, по разлици предела и њиових положая и по разлици топлоте и годишњих времена.

Површиност мора и езера као и осталих вода чини се да е сасвим равна, отуда се и каже: равно ко вода; и доиста има една справица, што се зове водени кантар, (либела) мала стаклена затворена и водом тако напуњена цев, да тек мало ваздуха остане као окце, с којом се извиђа и мери равнина ствари, н. пр. лежи ли патос или друга која ствар сасвим равно. Али површиност од воде опет није равна, него е свијена по округлини и привлачној снази землѣ (шк. л. 1864, стр. 264) отуда и сви онде наведени појави. Из истог узрока свијена е површиност од езера и од свих осталих вода, само е тај свијутак неприметан, ербо е и величина од езера према величини землѣ врло малена и незнатна.

Морско е дно исто овако неравно као и површиност землѣ, и по њму има планина и брда, равница и долова као и на суву, зато и није море свуд исте дубљине. Има места, где су люди узалуд се мучили, да ухвате мору дно и да измере дубљину. Найвећа до сад позната дубљина износи 43380 стопа, на једном месту у североатлантском мору, а обична е дубљина атлантског мора 6000 до 8000, великог мора 14000 до 18000 стопа; Црно е море само 800 до 3000 стопа дубоко, у мореузу Гибралтару има 5360 ст. дубљине. Найболѣ су познате дубљине мора

на приморјама, и има их данас на сваком ваљаном морнарском земљовиду точно назначено. Источно море није дубљѣ од 180 до 240 ст. а и мореуз између Француске и Енглеске неизноси пуних 600 ст. дубљине, те кад би ту вода за толико стопа опала, могло би се сувим доћи из едне земљѣ у другу.

Гдегде је море особито уз обале врло плитко. Ови су плићаци по морнаре врло опасни, особито, ако су голе стене, па кад их тек мало вода покрива. По дну мора има стена, и песка и блата, ока и на суву. Стене су обично блатом покривене. Песка има у мору тако много, да се и пословицом каже: као у мору песка, дегод је реч, да чега много има. И на ушћима већих река има свуд силно песка, што га река онде непрестано сноси. Исто је тако много песка на свима плићацима низ морске обале, што га морски таласи онде набацају. Али има и у сред мора големих песковитих прудова, кои гдегде врло плитко под водом стоје, те их морнари невиде, него изненада наедаред лађама наерну на њих и обично ту страдају, ер их баш ту морски таласи и разбију.

У осталом нетреба мислити да је од мора дно свуд голо и пусто. Има и по њему различних биља што онуда расте, и по том биљу пуно пужева и рака и других морских животиња. Туда се баве радо и рибе, туда граде и корали њинове камените зграде, она гранаста од мерџана дрва и начине их читаве шуме и брда, истерају врховима са дна па до врх мора тако, да се после на њих, као оно међу палисађе и шипове нахвата тврда и сува земља и начине се острва за обитео люди и животиња. Кољико је морско дно неравно, најболји су доказ острва, која ништа друго нису, но врхови од брда и планина, што се с дна морског у вис дижу и своим врхом ил венцем и гребеном (хрбтом) изнад мора изађу.

Парох Обрлин.

(Од год. 1740 до 1826.)

(Животопис.)

Едан од најлепших примера правога свештеничкога живота и рада, то је парох Обрлин у Стаинталу (Каменодолу) код Страсбурга.

Сеоце ово лежи међу високим брдима и стенама сасвим

од осталог света одлучено. Пре Обрлина не беше ту ни путова, ни излаза и састанака, и Каменодолци оцепљени од света живљаху у највећој сиротинњи и глупству, ни себи ни другом на корист.

Овим јдницима, кои не беху својом, но своих старешина кривицом онаки, доведе судбина Обрлина за пароха, коем пође за руком те љубављу своих парохијана и своим неуморним радом уз помоћ божиу претвори пусти Каменодол, и ено га стои данас као рай башта.

Овај врли млад човек (беше му тек 27 год.) опази чим дође, да код ове сиротинџ два главна посла има: прво, да подигне њиово душевно станџ, кое само кривицом свештеника и учитеља онако опало љ пропало беше; па онда да поправи и спољашнџ станџ, да их извуче из оне сиротинџ и ленџости, јада и гада.

Оно прво одпоче са толиком еванџелском мудрошћу и смерношћу у простоти своје красџе душе и срца, да се одма најлепши род онажаше. Чисто се виђаше, како невољу својих људи у свакидашњој молитви пред Господа изнашаше. Оснажен оваком живом молитвом прихвати своје људе речју божиом, која е једина кадра срце исправити, душу исцелити и право спасенџ дати. Како реч ову држаше за једини и неисцрпиви извор живота и спасења, тако беше и сваки њџгов говор чист еванџелски дух у простој еванџелској речи. Врло добро знађаше он и тврдо о том уверен беше, да е већ само читанџ и просто изјасненџ речи божџ доволно снажно, да свакога снажи и благослови.

Још мудрије и ревнџивије прихвати другу полу своје дужности: да своје људе из њиове домађе сиротинџ и пропасти извуче; и чудо, баш у овом, где њџгову искрену вољу и жељу њиова добра најочитије увидети могаху, баш у овом беху с почетка најтврдоглавији, и тешком се муком научити даху. Како ли му замераху, што их са њиових домађих нереда, нечистоће и ленџости прекореваше. Све њџгове најлепше и најкористније предлоге називаху некористним новинаренџем.

Први Обрлинов предлог беше, да се начини ваљан пут до града Страсбурга, кои одма преко брда лежаше; ер, како у оној рупи никое прође за своје производе не имаху, нит ичега што им нужно беше ни потребних за рад алата лако прибавити могаху, онако се и предаваху сиротинњи, те нит посопце имаху шта, нити могаху за општинско добро шта учинити.

Говораше он, да им е пут овај пре свега нуждан, и да ће им од велике користи бити, ер ће моћи своје производе лако на пияцу у ту богату варош донети и по лепе новце продати, те себе окрпити и подићи. За овај пут требало е едно брдашце пресећи, и уз поток насип дићи и тврд мост начинити. Найпре се згледаху Каменодолци, како може парох ово и помишљати, ер држаху ово за немогућност; али парох непопушташе, него говораше и световаше и представљаше користи и изнашаше свакоме рачун, док се мало по мало не осветише, те овај доста мучни поса одпочеше, у чему им он беше вођа и најврснији помоћник. Још им нађе он и разумне пријатељ у вароши, кои подпомогаше, те се поса овај сретно доврши. Одма почеше осећати селяни, од колико велике користи по њих ово беше, ер не само да за своје производе лепе новце на пияци згртаху, него им после варошани и сами долажаху, доносећи им новце на ноге.

Други посао беше, да поправи путове између осталих околних места; па како неделом и о празницима озбилѣм и любовљу којом испуњѣн беше, и своје парохияне душевно напуњаваше и дизаше, тако их свакога следећег дана са мотивом о рамену по сто и двеста на оправљањ ових путова предвођаше; свуда и у свему беше он пример и огледало, добро знајући, да ни најсилнија реч сама никад оно неизради, што пример. Одма чим ово довршише, почеше осећати корист од овог још већма, ер сва околна села идући у варош и на траг преко Каменодола удараху, те се отвори овде сутицај на велику корист овога сеоца.

Од својега малог прихода, (неизнашаше више од 500 ф. годишнѣ) умијаше Обрлин по нешто жртвовати на то, да своје лепе намере изврши. Прво беше, те набави за њих довољно потребних алата, што их одпре са великом дангубом и каматом из вароши донашаху и враћаху. За ове алате погодише се с продавцима у вароши на повремену одплату. Друго са чим своје люде од коначне пропасти сачува беше, што своим и њиовим малим иманѣм установи позаймионицу, из које сваки могаше, ком прека нужда беше, по нешто новаца дићи, под условом, да их на време са малом каматом врати. Овим избави своје люде од чивутског глобљѣња, које их већ до пропасти довело беше.

Онда одабра Обрлин сву отреситију момчад у селу, па их сам одведе у Страсбург на занате; к зидарима, дрворез-

цима, коларима, столарима, ковачима, браварима кројачима и другима и сваког их месеца обилазаше и одушевљаваше, да своје занате добро изуче; по томе их дома враћаше, те ове радише за се и за варош, и све своје селяне занатима научише. Овим начином изађе за неколико година у каменодолу од оних худих колебица една по една лепа и тврда кућа, покривена црепом са добрим подрумима, тврдим оградама и zgodним стаяма.

Са највећим одушевленјем прихвати Обрлин, да своје парохијане вештием земљоделству научи. Он подиже негу лана, и умияше најболј семе набавити. Он подиже негу земљонике (кртоља, кромпира) набави и за ове, које се већ онда искварише беху, најболји нов и снажан расад. Он подиже негу дегелине, за коју пре нјга Каменодолци и незнађаху. Исто тако изведе у Каменодолу сеянј различних других за рану, за лекове и трговину најкористнијих биља, и даваше у свему овом својма не само поученј, него и пример. „Недајте ничему да код вас живих пропада“ ово беше нјгова реч свуда „него дижите, што год добра можете.“ Он их научи ђубре збирати, чувати и користити, и даваше малој деци награде, која скупљаху с ђубрета крпе, коже и кости. Запуштен и запарложен парохијални врт засади он младицама; тако и порту у колико ово потребе црквене допуштаху, и изведе за кратко време красне воћнике, којима и своје парохијане наведе, те за неколико година изађоше сви домови у Каменодолу окружени најлепшим воћем и вртovima, да их е данас млина гледати.

Овај срећан успех подиже Каменодолце, те се и на већа предузећа склонише. Обрлин наведе ратаре, те се оставише пашњака, и почеше своју стоку код куће ранити, а оне големе пuste и голе ледине претворише у богате ниве и ливаде, те тако Каменодолци и у најхрћавиим годинама имаху доволно ране не само за се и за своју стоку, него и за продају; а нивова стока уредном и болјом раном и тимаренј изађе све лепша и снажнија и за кратко време надмани сву осталу из околине стоку, која на ваптар истеривана беше. Каменити предео чиняше им многе незгоде, али они све ово свладаше и изведоше на стенама богате роде. Најпосле заведе Обрлин у Каменодолу земљоделски збор и стави се у споразуменј са осталим у околини одпре постојавшим и лепо делавшим зборовима, те овим доведе земљоделски рад још у лепши цвет, опчне и из својега збора издавати награде за ремеке у овој,

радњи, особито за воћа и стоку, а своим настояванѣм учини, те његови Каменодолци најлепше ремеке изнашаху и страних награда највише добиваху.

Исто се овако заuze Обрлин и за сеоску школу, па свом оданошћу помагаше и чиниаше толико, да за кратко време Каменодолска школа изађе прва и на углед целой оной великой околинѣ. Сва деца пођоше радо у школу, чим видише, да се и учитель и парох и родители радују њиновом успеху и да радо све што им е за науку нужно набављаю.

Најзнаменитие шта Обрлин у погледу школе учини ово е: он први у Европи заведе малодечие школице, и са овога изађе чувен и слављен по целом свету, особито у историји школе. Одма још на почетку, кад овамо дође, опази, у каквој се невољи мала деца находе, кад оду старија деца у школу, а родители на рад. Без надзора остављана, не само да се излажу опасностима живота и здравља, него у самоћи ни душевно се неразвѣио како би ваљало, те зато остаю натраг. Одма опомене Обрлин своју жену на ова зла, те ова, која исто онако заузета беше, да своју околину подигне и срећну начини као и њѣзин муж, нађе одма неколико згодних дадиља, те сабра сву Каменодолску децу од 2 до 6 година, и заведе школице, где се ова мала деца играјући у малим и лаким користним радњама забављаху.

Између ових дадиља нађе се една врло вешта и овом свим одата а проста девојка, која се управо за праву и прву основатељку ових знаменитих и неоцењено користних школица држи. Ова беше управо, која све оне красне мисли наскоро затим умрше попадие у дело изведе и попуни. Паметна ова и врсна девојка, која најпре код Обрлина служавка, а после домаћица беше и његову децу однеговаше, прихвати све оне школице без икоје награде и плате, те сву ситну децу надгледаше, болне обилазаше, сироте помагаше; и у свима красним Обрлиновим намерама велика помоћ беше, са чега е старац Обрлин под своје и за своју ћер узео. Девојка та звала се Луйза Шеплерова, и стои данас као едан од најкраснијих примера женске изврности. Њне и њнога поочјима славнога Обрлина велике заслуге није само са благодарношћу припознао Каменодол и цела она околина, него и влада. За овај лепи труд добије Луйза 5000 ф. награде, што е неки богати париски трговац изложио за онога, ко се најболѣ отликуе у добротности за род людски. Све те новце жртвуе ова врсна

девојка на малодечију школицу изјављујући, да ово није нјзина слава, но нјзине покойне помајке, попадије.

Старац Обрлин буде отликован од владе и добије новчану помоћ, да не мора више онако сиротовати, него да може безбрижнине живети и још више добра смишљати и чинити, које он верно чинише, до последњег часа својега.

Тако проведе света душа ова свој кратки живот на овом свету, на вечито благосиљанје свию кој га знађаху, и свию кој ће чути за нјга.

При погребу смртних остатака славног Обрлина, скупљен беше силан народ из далеких крајева; не разликоваху се ту свештеници ни народ различних вера, него сви клечаху око гроба лијући сузе, као деца за своим добрим оцем. Па да се ни по смрти име овога славног човека незаборави, сакупи народ из добровољних прилога и основа фонд под именом Обрлиновим, који и данас стоји на велики благослов оних предела.

Бачка.

(Продужено.)

Стари Сивац једно од најстаријих коморских села у Бачкој. Стоји у средини жупаније под брдом Телечком и уз Францов канал. Староседиоци овога места су Србљи, који су око половине прошастага века 18 свештеника и 2 ђакана имали, почем је сваки имућни газда свештеника у кући имао за ослободити се од роботе. Године 1780 дођу овамо Срби из Пригревице Сентивана, који су морали своју постојбину Немцима уступити. Доцније настале се овде и неки Словаци римске вере који се брзо помађаре.

Нови Сивац село одма до Старог Сивца са северозападне стране насељено 1780 године Немцима са Райне и Мозла. Немци су ови реформатске или калвинске вере. Досељени овамо добили су по наредби цара Јосифа I. готове куће, марву, селячку оправу и засејну земљу; за првих десет година нису никаквих земаљских пореза давали и слободни су били од воячења. Кад су се амо доселили нису знали никаквога польскога рада, него су их наши људи томе учити морали, а сада су далеко вешћи у свакој польској радњи него Србљи, а својом штедљивошћу и уредним животом врло су се помогли, те сад већ скоро једну трећину земљи и кућа из србскога села себи присвојише, па се и тамо населише. Што се овде о насељено Немачком говори, то исто важи и за сва немачка села у средњој и дољној Бачкој; сви су они једнаком милости државном овде настанђени и подпомагани.

Бајша село с лезом православном црквом, коју је у славу Божију сазидао србски властелин Димитрије Зако, а великолџно украсио покойни Ђорђе Зако и нјгова судруга Марија рођена Текелина.

Очацки (Hodzsak) немачка варошица са 3300 житеља, кои јошт већма него Опатинци конопљу раде и врло су се том радњом обогатили. Знатно е да Немци Очацки већ од 50 година све на едној и истој земљи конопљу сеју, ал' сваке весни земљу ту шталским ђубретом яко ђубре. Ово е место такође било у првој половини прошлога века чисто србско, и наша е црква била на оном истом месту, где се сад великолѣпна римска црква находи. Има још и сада испред кућа надгробних стећака од белог камена с надписима, кое из порте разнесоше, а пре неколико година имао сам прилику видети у неког Србина из дољне Бачке некадашњи званични печат села Очака с надписом: „Кнез Симан из Очака.“ Срби Очацани по долазку Немаца настанили су се у Парабућима, — Има у тој околини још неколико немачких и гдекое словачко-мађарско село, где су пре 70 година сами Срби становали. Такова су села: Каравуново или Папићи, Филипово, Богово, Дорослово и Срб. Милетићи. У овом последњем селу има сада само 17 србских кућа, а у осталим споменутима нема већ ни еднога Србина.

Многа и люта гонения у овом пределу претрпили су Срби због свос вере и любви к' слободи, између 1740 и 1750 године, и по казивану народном, премноги е наш јунак тада окривљен злочинством на коцу живот свой окончао, само зато, што ние хтео под жупаниску и спахинску власт драговољно подчинити се, ни из постојбине свос селити се. (Види књигу: *Rigicza és könyűke*. Ваја 1863).

Бач, варошица на лепом месту близо Мостонге с Фратарским манастиром. Негда е ту била тврђина, и столица Епископа Бачког у XI и XII веку. Од овог места носи име Бачка жупания. Наши люди казую да е у Бачу била негда наша црква и да су тамо Срби живили, кои су се у прошлом веку у Деронѣ преселили. Сад у Бачу и у околини станую Срби римске вере, кои се овде зову Шоки, и задржали су своју стародревну мушку и женску ношњу. Бач е сад главно место равноименог властелинства, кое припада Калочком Арципискупу.

Бођан православни манастир с црквом Ваведения Пречисте Богородице. Манастир овај основао е у 16 столећу неки трговац Богдан из Далмацие. Цркву е насликати дао Сегединац Михаил Темишвария. Негда е манастир тај имао много земљ, али околна властелинства ове себи присвоише и сад осим нешто шуме има само до 100 јутара ораће земљ и виноград у Срему. У манастиру е едан игуман с два еромонаха. Недалеко одавде находи се остров Жива с риболовом што припада властелинству србске патриаршије.

Крестур, чисто Руско село са 6000 житеља, кои су врло трудолюбиви и побожни люди, говоре малорусски али сваки знаде и србски; имаю врло леу и доста велику цркву, коя е сваке недељ и празника народом препуњена. Друго руско село у средњој Бачкој зове се Куцура. Обадва су насељена из Горњ Угарске за владе М. Терезије.

(Продужиће се.)

Издае и уређуе Никола Ђ. Вукићевић.

Брзотиском Андрије Вагнера и друга.